

KNB Innovatielab laat nieuwste ontwikkelingen zien

Zonder innovatie geen poortwachtersrol

Waar raakt de poortwachtersrol aan innovatie? Die vraag stond centraal tijdens het KNB Innovatielab dat 23 september plaatsvond in Maarssen. Innovatie is een voorwaarde om deze rol te kunnen blijven vervullen, was een van de conclusies tijdens de middag. 'Dadergedrag herhaalt zich vaak. Die trends kun je herkennen als je processen digitaliseert.'

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

Het is zoeken naar een stoel in de volle zaal. Zo'n 150 notarissen zijn naar het KNB Innovatielab gekomen dat dit keer in het teken staat van de poortwachtersrol. 'We onderzoeken veel, dus vinden we veel', constateert Johan van den Belt, specialist bij de Rabobank Groep op het gebied van KYC (*know your customer*)-processen. Banken hebben het druk met de poortwachtersrol. Binnen Rabobank alleen al houden 1.600 specialisten zich bezig met de Wwft. Van den Belt: 'We nemen onze poortwachtersrol serieus. Net als notarissen en accountants heeft de Rabobank dan ook veel werk door de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Hoe stel je vast of iemand een PEP [*Politically Exposed Person* - red.] is en wat moet er dan gebeuren? Als Rabobank vragen we bijvoorbeeld een PEP de herkomst van het vermogen in te vullen. Van al het vermogen, ook al zit het bij tien banken. Klanten zijn er gelaten over.'

DUBBEL WERK

Van den Belt geeft een recent voorbeeld van de obstakels die de bank als poortwachter op haar pad vindt. 'Een ondernemer opende een zakelijke bankrekening voor een nieuw te starten bv en slaagde er binnen enkele jaren in een omzet van 26 miljoen euro te realiseren.

En dat in een totaal andere – zeer risicovolle – branche dan hij aan de bank had gemeld. Daar moet je als bank vragen over stellen. Je wilt informatie over de afnemers en leveranciers van deze klant, zeker als er twijfels zijn over de herkomst van gelden. Als daar geen duidelijk antwoord op komt, moet je op basis van de Wwft afscheid nemen van zo'n klant. De rechter oordeelde anders. In het kort geding dat hierop volgde, noemde die het stellen van onderzoeksvragen over klanten buitenproportioneel.' 'We houden ons met de herkomst van de gelden bezig, net als de bank', merkt een notaris op. 'Dat is eigenlijk dubbel werk. Mogen wij niet volledig vertrouwen op de research van de bank? 'Nee', antwoordt Van den Belt. 'Iedere partij heeft binnen de Wwft haar eigen onderzoeksplicht. Al heeft een bank meer capaciteit dan het gemiddelde notariskantoor. Een notaris is vaak als een huisarts die met de complexiteit van een academisch ziekenhuis wordt opgezadeld.'

ROTTE APPEL

De essentie van toezicht is het verzamelen van data om tot een oordeel te komen, aldus Bernd Veldman, forensisch registeraccountant bij de Belastingdienst. 'Dadergedrag herhaalt zich vaak. Die trends kun je herkennen als je processen digitaliseert. Dan zie je bijvoorbeeld de stijging van onroerend goed dat wordt aangekocht door buitenlandse rechtspersonen. We moeten veel meer kennis gaan

delen. Ik heb als forensisch accountant duizenden vastgoeddossiers gezien waardoor je sommige zaken eerder herkent dan een notaris die maar af en toe een rotte appel tegenkomt. Laten we kennis delen, zodat je de rotte appels eerder herkent. De Belastingdienst is ook niet alwetend. Notarissen komen misschien dubieuze juridische constructies tegen die de Belastingdienst niet kent. Het vaststellen van een UBO (*ultimate beneficial owner*) is iets waarbij je als notaris de expertise van een accountant kunt gebruiken. Zo kan ieder vanuit zijn eigen vakgebied puzzelstukjes aandragen. Als je kennis deelt, zal dat uw poortwachtersrol verbeteren. Samenwerking is ook een vorm van innovatie.' Het pleidooi van Veldman triggert direct een reactie uit de zaal. 'Ik zou graag als notaris op de hoogte zijn van de trends die de Belastingdienst signaleert op het gebied van witwassen. Kunnen we daar niet iedere maand een mail over ontvangen?' 'Ik weet niet of we zoveel trends signaleren zodat we iedere maand nieuwe inzichten kunnen verschaffen', antwoordt Veldman. 'De Belastingdienst is nu niet altijd in staat informatie te delen, maar dat kan in de toekomst veranderen.'

WATSON

Een voorbeeld van de digitaliseringsslag die binnen de Belastingdienst plaatsvindt, is het inwinnen en verstrekken van akten en aktegegevens (IVAA). Met behulp van IBM Watson,

Bernd Veldman

Peter Hoving

Jeroen van der Weele

Johan van den Belt

een software tool, worden gegevens gefilterd uit notariële akten. De Belastingdienst ontvangt notariële akten in de vorm van een elektronisch bericht die ze vervolgens distribueert naar de fiscale processen. 'Het is geen *machine learning*', aldus Peter Hoving, *strategic business architect* bij de Belastingdienst. 'Die variant van Watson werkt alleen in de cloud én dat is onwenselijk. De inhoud van een akte is tenslotte vertrouwelijk. De tool die wij gebruiken interpreteert een akte aan de hand van definities en haalt de gegevens eruit. Hij bouwt een index op van data waarmee je kunt zoeken, net zoals in Google. Het verschil is dat Google alleen een match geeft op woorden. Watson vindt de naam van de verkoper, het adres maar ook of iemand

'Een notaris is vaak als een huisarts die met de complexiteit van een academisch ziekenhuis wordt opgezadeld'

een schenker is of een begunstigde. Op dit moment is het nog vooral een efficiëncyslag, maar het biedt veel mogelijkheden voor de toekomst. We kunnen op deze wijze tien aktes per seconde verwerken. Of we ook hypotheekfraude gaan detecteren met Watson weet ik niet. De technische mogelijkheid is er zeker.'

KOUDE RILLINGEN

Notaris Jeroen van der Weele inventariseert de gevolgen van de digitale bv voor het notariaat. Vanaf 1 augustus 2021 moet een bv online opgericht kunnen worden. 'Dat bericht veroorzaakt wellicht koude rillingen', aldus Van der Weele. 'Voorlopig stelt minister Sander Dekker voor Rechtsbescherming ons gerust. Er zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij het bestaande systeem, inclusief de rol van de notaris, belooft hij. De crux van de richtlijn is artikel 13. De mogelijkheid een kapitaalvennootschap digitaal op te richten en in te schrijven in het handelsregister. De invulling ervan roept vragen op. Zo moet de portal die de online oprichting van een bv mogelijk maakt, voorzien in kosteloze gebruiksvriendelijke informatie in een taal die grensoverschrijdende gebruikers grotendeels begrijpen. Hoe eenvoudig moet het zijn? Moet het in het Engels? En hoe voorkom je identiteitsfraude als je iemand niet fysiek ziet? Aanvullende procedures zijn nodig om de rechtmatigheid te waarborgen.'

VOORTREKKER

'In Estland is het al sinds 2007 mogelijk online een bv op te richten', vervolgt Van der Weele. 'Het systeem checkt in de Basisregistratie Personen en het Handelsregister of er bezwaren zijn tegen de persoon die de bv wil oprichten. In het eerste jaar werd 31 procent van de bv's online opgericht. Na drie jaar was dat percentage al opgelopen tot 90 procent. Maar welke meerwaarde biedt deze benadering? Wat gebeurt er als de statuten wijzigen? Is het aantal fraudegevallen toegenomen? "*Not that I know of*", luidde het antwoord van de verantwoordelijke instantie die ik hierover in Estland belde. Het staat buiten kijf dat ook bij een online registratie de poortwachtersrol van de notaris nodig is. Dat de bladeren vallen, wil niet zeggen dat de boom dood is. We raken wellicht de fysieke akte kwijt maar niet de boom. Dat is het oprichtingsproces.' De notaris heeft goede papieren om die rol te houden, vult Aart Barkey Wolf, bestuurslid van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), vanuit de zaal aan. 'Identificatie is een belangrijke schakel in het online oprichten van een bv. We willen met NotarisID zover klaar zijn dat de minister het ons laat implementeren. Als KNB vervullen we zo een voortrekkersrol.' ■

